

Asia: VN/29389/2025

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuseronnoksesta alkoholilain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä valtioneuvoston asetuseronnoksesta alkoholilain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi ja lausuu seuraavaa:

Laissa mahdollistettaisiin alkoholijuomien toimitus kotimaisesta vähittäismyyntistä ja alkoholiyhtiöstä tilaajan osoittamaan paikkaan. Alkoholilakiin otettaisiin tätä varten vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan lisäksi käyttöön uusi alkoholijuomien toimituslupa.

Lainsäädännöllä toimeenpanolla tulisi olemaan myönteisiä vaikutuksia vähittäiskaupoille ja todennäköisesti myös suomalaiselle panimotoiminnalle ympäri Suomen. Alkoholijuomien sujuvalla toimituksella kotimaisesta vähittäismyyntistä ja alkoholiyhtiöstä tilaajan osoittamaan paikkaan voidaan parhaimmillaan monipuolistaa ja lisätä maaseudun asukkaiden ja esimerkiksi mökkilomailijoiden mahdollisuutta alkoholijuomien laajempiin valikoimiin ja saatavuuteen. Esimerkiksi oluiden ja panimotuotteidemme sekä viinien verkko-ostaminen ja toimitus tilaajan osoittamaan paikkaan ruokailun yhteyteen voisi monipuolistaa ja täydentää Suomen ruokamatkailua ja samalla myös maakuva osana eurooppalaista ruoka- ja juomakulttuuria. Tässä yhteydessä on syytä huomioida myös se, että Suomi on valittu maailman onnellisimmaksi kansaksi jo seitsemän kertaa peräkkäin. Asetuksen täytäntöönpanolla on onnistuessaan merkittävä vaikutus Suomen maakuvaan, ja sitä tulee käsitellä myös osana maamme matkailun kehittämistä ja tavoiteasetantaa.

MTK haluaa tuoda myös esille, että kotimaisen viljan menekillä raaka-ainelähteenä panimoteollisuudelle on työllistävää ja positiivista vaikutusta maatalouselinkeinollemme. Toisaalta jakelun lisääntyminen ja saatavuuden parantaminen lisääisivät todennäköisesti eniten ulkomaila

tuotettujen alkoholijuomien menekkiä Suomessa, jolloin positiiviset kerrannaisvaikutukset siitä jäisivät suhteellisen vaatimattomiksi.

MTK kannattaa toimituspassia ja pitää perusteluna, että toimituslupaa pitää hakea. Laajan, säädellyn ja valvotun myynti- ja jakeluverkoston tulisi mahdollistaa vastuullinen myynti koko maassa. Oleellista on, saadaanko toimitusketjut palvelemaan koko Suomea, vai jääkö myynnin, valikoiman, jakelun ja saatavuuden laajentuminen pääosin tiiviisti asutuille kaupunkialueille, jossa kysyntä myynnin ja toimitusten suhteen on aivan eri mittaluokissa kuin maaseudun haja-asutusalueilla. Tulee myös huomioida, että suurilla kaupunkialueilla alkoholin kokonaishaittavaikutukset ovat jo tällä hetkellä ylivoimaisesti suurimmat.

Laaja ja valvottu myyntiverkosto voi mahdollistaa vastuullisen myynnin koko maassa. MTK edellyttää, että tulisi arvioida tarkemmin, voidaanko tuleva jakelu mutta myös sääntely ja valvonta toteuttaa käytännössä niin, että siinä huomioidaan toiminnan laajuus. Voidaanko mahdollistaa, että myös pienet toimijat ja myyntipisteet voisivat tarjota palvelujaan ja laajoja valikoimia realistisesti ja vastuullisesti?

Lisäksi tulisi huomioida, miten alkoholin jakelutapojen ja saatavuuden merkittävä lisääminen nyt tiukasti mutta suhteellisen toimivasti valvottujen tahojen, kuten anniskelu- ja ravintolatoiminnan rinnalle vaikuttaa maamme ravintola- ja matkailuelinkeinolle. Alkoholin nauttiminen kotona ja esimerkiksi julkisilla paikoilla ulkotiloissa kasvaa entisestään. Esimerkiksi vähittäiskaupan myyntiä lisäävä vaikutus olisi todennäköisesti suurelta osin pois alkoholin ravintola-anniskelusta ja myynnistä.

MTK pitää hyvänä, että asetusluonnoksessa valvontaan liittyvää vastuuta siirretään merkittävässä määrin toimituslupan haltijalle. Omavalvonnan merkitys korostuu, sillä toiminnan viranomaisvalvonta tulisi olemaan erittäin haastavaa viranomaisten mahdollisesti heikkenevien toiminta- ja henkilöresurssien, maamme laajan pinta-alan ja esimerkiksi maaseudun haja-asutuksen vuoksi. Myös esimerkiksi viranomaisten ylläpitämä lista toimituskieltopaikoista, niiden määrittelystä rajanvetoineen sekä tähän liittyvästä viranomaisviestinnästä toimitusketjuille ja kuljettajille olisi käytännössä MTK:n arvion mukaan haastavaa ja runsaasti resursseja vievää.

Suurena kysymyksenä on, miten alkoholin kotiinkuljetus toteutetaan turvallisesti ja hallitusti. Käytännössä toimittajan tulisi pystyä tarkistamaan kaikkien vastaanottotilanteen läsnäolijoiden ikä tai arvioimaan näiden päihtyneisyyden aste. Olisi hyvä alku, että omavalvontasuunnitelmaan tulisi kirjata selvitys toimintatavoista, miten erilaisissa riskitilanteissa kuljettajan/toimittajan sekä asiakkaan välillä toimitaan. Kuitenkin tulee huomioida, että vasta käytännön tilanteet ja kokemukset toimituksista tuovat esille riskien toteutumisasteen sekä niiden laajuuden ja merkittävyyden.

Suomalaisessa alkoholin käytön ja ostokäyttäytymisen kulttuurissa on jo valmiiksi olemassa useita ominaispiirteitä, joista voi seurata merkittäviä haasteita ja haittavaikutuksia alkoholin ostokanavia ja saatavuutta lisättäessä. MTK kantaa huolensa siitä, että alkoholin vastuullisen kuluttamisen rinnalla päihdeongelmat ja niistä aiheutuvat haitat kansalaisille ovat merkittävässä kasvussa.

Aalto Kimmo

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry - Kimmo Aalto, MTK ry/Maaseudun elinvoimalinja